

Tehtävät 2, 3 ja 6 ovat kotitehtäviä. Palautus viimeistään ti 27.2. klo 10.00 kurssin laatikkoon (G-siipi, 2. kerros) tai laskareiden alussa ti 27.2. klo 10.15 assistentille.

1. *Demo*

Simuloi tapahtumapohjaisesti M/M/1-FIFO-jonon (parametrein $\lambda = 1/2$ ja $\mu = 1$) jononpituuden $Q(t)$ kehitystä hetkestä 0 hetkeen $T = 2000$ olettaen, että systeemi on alussa tyhjä, $Q(0) = 0$. Jononpituuteen $Q(t)$ lasketaan kaikki hetkellä t systeemissä olevat asiakkaat, sekä odottavat että palvelussa oleva. Toteuta simulointi Matlabilla tai C:llä käyttäen satunnaislukujen generointiin sopivia kirjastofunktioita. Tee $n = 100$ riippumattomia simulointiajoa (ts. käytä satunnaislukujen generoinnissa eri siemenlukua eri simulointiajoissa). Laske kussakin simulointiajossa keskimääräinen jononpituus X aikavälillä $[T_0, T]$, missä $T_0 = 1000$, kaavasta

$$X = \frac{1}{T - T_0} \int_{T_0}^T Q(t) dt.$$

Näin saat n havaintoa $X_1, X_2, \dots, X_n$ kyseisestä suureesta.

- (a) Tulosta näistä havainnoista lasketut keskiarvot $\bar{X}_m$, $m = 10, 20, \dots, 100$, missä siis

$$\bar{X}_m = \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m X_i.$$

- (b) Tulosta lisäksi näistä havainnoista lasketut otoshajonnat S_m , $m = 10, 20, \dots, 100$, missä siis

$$S_m = \sqrt{\frac{1}{m-1} \sum_{i=1}^m (X_i - \bar{X}_m)^2}.$$

- (c) Laske ja tulosta lopuksi havaintojen keskiarvojen $\bar{X}_m$, $m = 10, 20, \dots, 100$, luottamusvälit 95%:n luottamustasolla olettaen, että havainnot ovat riippumattomia ja samoin jakautuneita noudattaen normaalijakaumaa, jonka varianssi on kuitenkin tuntematon.

2. *Kotitehtävä*

Satunnaislukujen generointi.

- (a) Generoi 4 (pseudo)satunnaislukua jakaumasta $U(0, 1)$ käyttäen luennoilla esitettyä MCG-algoritmia (Luentokalvo 11/25) parametrein $m = 2^{31} - 1$, $a = 16807$ ja $Z_0 = 920107$.
- (b) Generoi (a)-kohdan satunnaislukuja käyttämällä 4 satunnaislukua kustakin seuraavasta jakaumasta: $U(1, 2)$, $\text{Geom}(0.5)$, $\text{Exp}(2)$. Käytä luentokalvoissa esiteltyjä menetelmiä.

3. *Kotitehtävä*

Luottamusvälit.

- (a) Oletetaan, että simuloinnilla on saatu seuraavat riippumattomat havainnot X_i parametrilla α : 2.47, 5.32, 3.63, 4.16, 2.40, 6.07. Laske 95% luottamusväli parametrille α olettaen, että yksittäisen havainnon varianssi tunnetaan ($D^2[X_i] = 2$).

- (b) Oletetaan, että olemme simuloineet yksinkertaista M/M/1 jonojärjestelmää ja mitanneet simuloinnista N :n peräkkäisen asiakkaan jonotusajan, W_n (siis W_n on n :nen asiakkaan jonotusaika). Voimme laskea helposti arvion keskimääräiselle odotusajalle, $\bar{W} = \frac{1}{N} \sum_{n=1}^N W_n$, mutta voiko näytteiden W_n perusteella arvioida luottamusväliä ja jos ei niin miksei?

4. *Demo*

Tarkastellaan verkkoa, jossa on 4 solmua ja 10 linkkiä. Merkitään $\mathcal{N}$:llä solmujen joukkoa, $\mathcal{N} = \{a, b, c, d\}$, ja $\mathcal{J}$:llä linkkien joukkoa, $\mathcal{J} = \{1, 2, \dots, 10\}$. Linkkien ominaisuudet käyvät ilmi alla olevasta taulukosta (j = linkin indeksi, n_j = lähtösolmu, m_j = määränpääsolmu, c_j = kapasiteetti).

j	n_j	m_j	c_j
1	a	b	10
2	b	a	10
3	a	c	10
4	c	a	10
5	a	d	10
6	d	a	10
7	b	c	4
8	c	b	4
9	c	d	4
10	d	c	4

Piirrä verkon topologia. Montako OD-paria verkossa on? Montako polkua verkossa on? Montako lyhintä polkua verkossa on, kun linkeille valitaan yksikköpainot ($w_j = 1$ kaikilla j)?

5. *Demo*

Jatketaan edellisen tehtävän verkon tarkastelua. Verkkoa kuormittaa alla olevan liikennematriisin $\mathbf{T}$ mukainen liikenne,

$$\mathbf{T} = \begin{pmatrix} 0 & 5 & 5 & 5 \\ 5 & 0 & 2 & 2 \\ 5 & 2 & 0 & 2 \\ 5 & 2 & 2 & 0 \end{pmatrix}.$$

- (a) Muotoile tästä Luentokalvon 12/25 mukainen kuormantasausongelma ja esitä sen ratkaisu perusteluineen.
 (b) Laske tämän optimaalisen reitityksen aiheuttamat linkkikuormat.

6. *Kotitehtävä*

Jatketaan vielä edellisten tehtävien verkon ja liikenteen tarkastelua. Oletetaan nyt, että reititykseen käytetään lyhimmän polun algoritmia yksikköpainoilla ($w_j = 1$ kaikilla j) yhdistettynä Luentokalvolla 12/17 esitettyyn ECMP-periaatteeseen.

- (a) Laske tämän lyhimmän polun reitityksen aiheuttamat linkkikuormat.
 (b) Esitä tätä parempi reititys, joka on saatu linkkipainoja muuttamalla.